

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ II

10^η -11^η Διάλεξη : Ενοποιημένη Θεωρία Οικονομικής
Μεγέθυνσης και Συγκριτική Ανάπτυξη

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΔΡ. ΚΩΝ/ΝΟΣ-ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

Εντεταλμένος Διδασκαλίας

k_v_pappas@panteion.gr

Τι θα δούμε?

- Τα συμπεράσματα της Ενοποιημένης Θεωρίας Οικονομικής Μεγέθυνσης όσον αφορά την συγκριτική οικονομική ανάπτυξη σε όλο τον πλανήτη
- Ανάδειξη της επίδρασης βαθιά ριζωμένων παραγόντων
- Κατανόηση γιατί υπάρχουν εναλλακτικά καθεστώτα οικονομικής μεγέθυνσης και γιατί τελικά οι χώρες συγκλίνουν μεταξύ τους μόνο κατά συγκεκριμένες ομάδες

-
- Οι θεωρίες συγκριτικής οικονομικής ανάπτυξης δίνουν έμφαση σε μια ποικιλία παραγόντων οι οποίοι επηρεάζουν τις διαφορές που παρατηρούμε στο βιοτικό επίπεδο μεταξύ των χωρών του πλανήτη.
 - Η σημασία γεωγραφικών, πολιτιστικών και θεσμικών παραγόντων διαμόρφωσης ανθρωπίνου κεφαλαίου· εθνικών, γλωσσικών και θρησκευτικών διαφοροποιήσεων νομικών καταβολών αποικιοκρατίας και παγκοσμιοποίησης για να απαντηθεί το ερώτημα του που οφείλεται η διαφορετική χρονική στιγμή έναρξης της μετάβαση από την στασιμότητα στη μεγέθυνση

-
- Ο ρόλος των ευνοϊκών γεωγραφικών συνθηκών στην της Ευρώπης από την Μαλθουσιανή στασιμότητα και συνεπώς στην απόκλιση του κατά κεφαλήν εισοδήματος μεταξύ των χωρών
 - Η ανάπτυξη της Ευρώπης μπορεί να αποδοθεί στους ευνοϊκούς βιογεωγραφικούς παράγοντες, στην ύπαρξη πηγών πρώτων υλών, στις έντονες βροχοπτώσεις, το εύκρατο κλίμα, χαμηλότερο φορτίο ασθενειών

-
- Έρευνες υποστηρίζουν ότι συγκεκριμένοι θεσμοί που διευκόλυναν την προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και ενίσχυσαν τις τεχνολογικές καινοτομίες και τη διάχυση της γνώσης, αποτέλεσαν τις πρωταρχικές δυνάμεις πίσω από την πρώιμη Ευρωπαϊκή μετάβαση στο καθεστώς διαρκούς οικονομικής μεγέθυνσης και ότι οι διαφορές στους θεσμούς εξηγούν -σε μεγάλο βαθμό τις οικονομικές αποκλίσεις μεταξύ των χωρών

-
- Η σημαντική επίδραση των κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων στις διαφορετικές τροχιές μεγέθυνσης μεταξύ Ευρώπης και της Ασίας αποτελεί τη βάση της θεωρίας του Max Weber.
 - Η Βεμπεριανή οπτική αποδίδει την απαρχή της βιομηχανοποίησης του Δυτικού κόσμου στην ροπή της Ευρωπαϊκής κουλτούρας προς τον ορθολογισμό.

-
- Ο ρόλος των εθνικών, γλωσσικών και θρησκευτικών διαφορών στην οικονομική καθυστέρηση κάποιων περιοχών έχει συνδεθεί με την επίδραση τους στην ποιότητα των θεσμών.

- Η Ενοποιημένη Θεωρία Οικονομικής Μεγέθυνσης υπογραμμίζει τη τεράστια σημασία του ανθρώπινου κεφαλαίου και της δημογραφικής μετάβασης στην δημιουργία και διατήρηση της λεγόμενης Μεγάλης Απόκλισης, δηλαδή των μεγάλων διαφορών στο κατά κεφαλήν εισόδημα μεταξύ ανεπτυγμένων και λιγότερο ανεπτυγμένων οικονομιών.

3 πτυχές της συγκριτικής οικονομικής ανάπτυξης

- Παράγοντες που επηρέασαν την ταχύτητα μετάβασης από την Μαλθουσιανή στασιμότητα στο σύγχρονο καθεστώς της διαρκούς οικονομικής μεγέθυνσης και οι οποίοι οδήγησαν σε σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών όσον αφορά το κατά κεφαλήν εισόδημα .

-
- Οι αρχικές βιογεωγραφικές συνθήκες, δηλαδή οι βιογεωγραφικοί παράγοντες που υπήρχαν πριν δεκάδες χιλιάδες χρόνια άσκησαν επίδραση στην συγκριτική οικονομική μεγέθυνση όλων των χωρών μέσω της επίδρασης τους στην σύνθεση του ανθρώπινου πληθυσμού
 - Κατανόηση γιατί υπάρχουν εναλλακτικά καθεστώτα οικονομικής μεγέθυνσης στις διάφορες χώρες και γιατί κάποιες από αυτές συγκλίνουν μεταξύ τους ενώ κάποιες άλλες όχι

Παράγοντες που Συνεισφέρουν στην Τεχνολογική Πρόοδο

Για δεδομένο επίπεδο πληθυσμού και ανθρώπινου κεφαλαίου, ο ρυθμός της τεχνολογικής προόδου εξαρτάται από έναν αριθμό χαρακτηριστικών της κάθε συγκεκριμένης χώρας

I. Το επίπεδο της προστασίας της ατομικής πνευματικής ιδιοκτησίας μπορεί να έχει αμφίβολο αποτέλεσμα στην τεχνολογική πρόοδο, λόγω της ύπαρξης μίας σχέσης ανταλλαγής (trade off) μεταξύ της θετικής επίδρασης της ατομικής πνευματικής ιδιοκτησίας στα κίνητρα για καινοτομία, και της αρνητικής επίδρασης στον πολλαπλασιασμό της ήδη υπάρχουσας τεχνογνωσίας

2. Το απόθεμα της γνώσης σε μια κοινωνία και ο ρυθμός με τον οποίο δημιουργείται και διαχέεται μπορεί να διαμορφώσει τις βάσεις πάνω στις οποίες τεχνολογικές καινοτομίες μπορούν να αναδυθούν

3. Ο ανταγωνισμός μπορεί να αποθαρρύνει βραδυκίνητες εταιρίες από το να καινοτομήσουν αλλά να ενθαρρύνει τις πολύ ανταγωνιστικές στο να καινοτομήσουν ακόμα περισσότερο

4. Ο βαθμός ατελειών στην πιστωτική αγορά και ανισοτήτων στην κοινωνία μπορεί να επηρεάσει την δημιουργία ανθρωπίνου κεφαλαίου, τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και τεχνολογικές προόδους .

5. Η σύνθεση των πολιτιστικών και θρησκευτικών ομάδων μιας κοινωνίας και η στάση τους ως προς την δημιουργία γνώσης και την διάχυση της μπορεί να επηρεάσει τα κίνητρα για καινοτομία και να επιταχύνει τον ρυθμό των καινοτομιών

6. Η σύνθεση των ομάδων πίεσης στην κοινωνία μπορεί να επηρεάσει τα κίνητρα να σταματήσουν ή να ευνοήσουν την τεχνολογική καινοτομία

7. Ο βαθμός του πλουραλισμού σε μια κοινωνία , όπως αυτός αντανακλάται στην σύνθεση του ανθρώπινου κεφαλαίου, μπορεί να παρέχει μεγαλύτερο εύρος χαρακτηριστικών που είναι συμπληρωματικά στην εφαρμογή προχωρημένων τεχνολογιών, όμως μπορεί και να μειώσει την συνεργασία και συνεπώς την αποτελεσματικότητα της παραγωγικής διαδικασίας

8. Η ένταση των ανησυχιών σχετικά με την οικονομική θέση των ατόμων μπορεί να αποτρέψει ή να ενισχύσει την καινοτομία, και εξαρτάται από οικονομικά, θεσμικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά

9. Η ροπή μιας χώρας προς το εμπόριο, η οποία αντανακλά τα γεωγραφικά της χαρακτηριστικά και τις εμπορικές τις πολιτικές, μπορεί να ευνοήσει την διάχυση της τεχνολογίας αναμεταξύ χωρών

10. Η ύπαρξη συμπληρωματικών φυσικών πόρων και εναλλακτικών τρόπων παραγωγής, μπορεί να επηρεάσει την εφαρμογή επικείμενων τεχνολογικών μεταβολών

Στοιχεία που Ενισχύουν
Περαιτέρω την Δημιουργία
Ανθρώπινου Κεφαλαίου

1. Η επικράτηση θεσμών ή πολιτικών που ευνοούν την δημιουργία ανθρώπινου κεφαλαίου (π.χ. η διαθεσιμότητα, προσβασιμότητα και ποιότητα της δημόσιας εκπαίδευσης και οι κανονισμοί ως προς την παιδική εργασία) επηρεάζουν το μέγεθος της διαμόρφωσης ανθρωπίνου κεφαλαίου

2. Η ικανότητα του εκάστοτε ατόμου να χρηματοδοτεί το κόστος της εκπαίδευσης και τα παραλειπόμενα εισοδήματα που σχετίζονται με την σχολική εκπαίδευση επηρεάζει την δυνατότητα πραγματοποίησης του επιθυμητού επιπέδου επένδυσης σε εκπαίδευση

3. Ο βαθμός των ατελειών στην χρηματοπιστωτική αγορά και η ανισότητες σε μια κοινωνία επηρεάζουν το μέγεθος της υπο-επένδυσης στην εκπαίδευση

4. Το απόθεμα γνώσεων σε μια κοινωνία συμβάλλει στην παραγωγικότητα απόκτησης ανθρωπίνου κεφαλαίου

5. Η σύνθεση πολιτισμικών και θρησκευτικών ομάδων σε μια κοινωνία και η στάση τους ως προς την γνώση και την εκπαίδευση μπορεί να επηρεάσει τα κίνητρα των ατόμων να επενδύσουν στην διαμόρφωση ανθρωπίνου κεφαλαίου

6. Γεωγραφικά χαρακτηριστικά της κάθε χώρας και η επίδραση τους στην υγεία του γενικού πληθυσμού επηρεάζουν τον βαθμό επένδυσης -κάτω του άριστου- σε ανθρώπινο κεφάλαιο

7. Η ροπή μιας χώρας προς το εμπόριο και τα εγγενή συγκριτικά πλεονεκτήματα της επηρεάζουν την διαμόρφωση συγκεκριμένων δεξιοτήτων στην παραγωγή και μπορεί να οδηγήσουν σε περαιτέρω διαμόρφωση ανθρώπινου κεφαλαίου

8. Ο βαθμός επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο επηρεάζεται από τις ατομικές προτιμήσεις σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών, οι οποίες μπορεί να αντανακλούν πολιτισμικά γνωρίσματα, την σύνθεση εθνικών και θρησκευτικών ομάδων σε μια κοινωνία και την στάση τους ως προς την εκπαίδευση, και την κοινωνική θέση που συσχετίζεται με την εκπαίδευση

Η Δυναμική Συμπεριφορά Τεχνολογίας και Εκπαίδευσης

Οι διαφοροποιήσεις στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της χώρας και η επίπτωση τους στην αλληλεπίδραση μεταξύ του ρυθμού της τεχνολογικής προόδου και της διαμόρφωσης ανθρωπίνου κεφαλαίου παράγουν διαφορετικές ταχύτητες μετάβασης από την στασιμότητα στη μεγέθυνση μεταξύ χωρών. Αυτές οι διαφοροποιήσεις καθορίζουν τη χρονική στιγμή της οικονομικής απογείωσης

Η Ανάδειξη Θεσμών που Προάγουν το Ανθρώπινο Κεφάλαιο

- Η συσσώρευση ανθρώπινου κεφαλαίου δεν ωφέλησε όλους τους κλάδους.
- Ανισότητες στην ιδιοκτησία μέσω παραγωγής.
- Κίνητρα σε κάποιους κλάδους για εμπόδια θεσμικών αλλαγών.
- Υποεπένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο.
- Προϋπάρχουσες διαφορές στην κατανομή ιδιοκτησίας φυσικών πόρων.
- Μεγάλες αποκλίσεις στην οικονομική ανάπτυξη και το βιοτικό επίπεδο μεταξύ χωρών.

Μετάβαση Οικονομίας:

- Από την αγροτική στην βιομηχανική οικονομία.
- Νέα μορφή οικονομικής σύγκρουσης στις κοινωνίες.

Αγροτική Οικονομία:

- Σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ γαιοκτημόνων και μαζών.

Βιομηχανική Επανάσταση:

- Σύγκρουση μεταξύ γαιοκτημόνων και αναδυόμενης καπιταλιστικής τάξης.

Συμπληρωματικότητα και Εκπαίδευση:

- Χαμηλότερη συμπληρωματικότητα μεταξύ ανθρώπινου κεφαλαίου και αγροτικού τομέα.
- Εκπαίδευση αύξησε την παραγωγικότητα περισσότερο στην βιομηχανία.

Ίση Κατανομή Πόρων:

- Οικονομίες με ίση κατανομή γης και φυσικών πόρων εφάρμοσαν νωρίτερα πολιτικές δημόσιας εκπαίδευσης.
- Δημιουργία βιομηχανικού τομέα με εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό.
- Ταχεία οικονομική μεγέθυνση.

Άνιση Κατανομή Πόρων:

- Οικονομίες με άνιση κατανομή πόρων οδηγήθηκαν σε υποεπένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο.
- Έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού στον βιομηχανικό τομέα.
- Χαμηλοί ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης.

Μετακίνηση Πληθυσμών:

- Μετακίνηση από αγροτικές σε αστικές περιοχές.
- Μείωση προσόδων γαιοκτημόνων.

Οικονομικά Κίνητρα:

- Οι βιομήχανοι υποστήριξαν εκπαιδευτικές πολιτικές για την ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου.
- Οι γαιοκτήμονες υποστήριξαν πολιτικές που περιόριζαν την εκπαίδευση για να μειώσουν την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού.

Συμφέροντα Γαιοκτημόνων:

- Τα συμφέροντά τους εξυπηρετούνταν καλύτερα από την μείωση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
- Αντιτίθεντο στην εκπαίδευση όσο τα κέρδη τους από την βιομηχανική παραγωγή ήταν περιορισμένα.

Διαφοροποιήσεις στην Κατανομή Ιδιοκτησίας:

- Επηρεάζουν την διαμόρφωση ανθρώπινου κεφαλαίου και την βιομηχανική δομή της οικονομίας.
- Μεγάλες αποκλίσεις στις τροχιές μεγέθυνσης διαφορετικών οικονομιών.

Μηχανισμοί Πολιτικής Σύγκρουσης:

- Engerman και Sokoloff (2002), Acemoglu et al. (2005a): Άμεση πολιτική σύγκρουση μεταξύ ελίτ και μαζών.
- Galor και Moav (2006), Galor et al. (2009): Έμμεσος οικονομικός μηχανισμός (αρνητική επίδραση εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων στις προσόδους της γης).

Σχέση Ανισότητας και Ανάπτυξης:

- Η οικονομική μεγέθυνση και η διαφοροποίηση περιουσιακών στοιχείων θα οδηγήσουν τελικά στην εφαρμογή εκπαιδευτικών πολιτικών.
- Οι γαιοκτήμονες θα υποστηρίξουν την εκπαίδευση όταν τα κέρδη τους από τον βιομηχανικό τομέα γίνουν κυρίαρχα.

Παγκοσμιοποίηση και Οικονομική Απόκλιση

Ρόλος του Διεθνούς Εμπορίου:

- Επηρέασε τον χρόνο των δημογραφικών μεταβολών και την κατανομή του παγκόσμιου πληθυσμού.
- Συμβάλλει στην απόκλιση κατά κεφαλήν εισοδήματος μεταξύ χωρών.

Εξειδίκευση και Ζήτηση Εργασίας:

- Η επέκταση του διεθνούς εμπορίου ενίσχυσε την εξειδίκευση των αναπτυγμένων χωρών σε βιομηχανικά προϊόντα έντασης δεξιοτήτων.
- Αυξήθηκε η ζήτηση για εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, προάγοντας επενδύσεις στην ποιότητα του πληθυσμού.

Δημογραφική Μετάβαση και Τεχνολογική Πρόοδος:

- Η δημογραφική μετάβαση διευκολύνθηκε, διεγείροντας την τεχνολογική πρόοδο.
- Ενισχύθηκαν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των βιομηχανοποιημένων οικονομιών.

Απουσία Ζήτησης για Ανθρώπινο Κεφάλαιο:

- Σε μη-βιομηχανοποιημένες οικονομίες, η έλλειψη ζήτησης για ανθρώπινο κεφάλαιο μείωσε τα κίνητρα για επενδύσεις στην ποιότητα του πληθυσμού.
- Περαιτέρω αύξηση του πληθυσμού μέσω εμπορικών κερδών αντί για αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος.

Καθυστέρηση Δημογραφικής Μετάβασης:

- Η δημογραφική μετάβαση σε μη-βιομηχανοποιημένες οικονομίες καθυστερεί, αυξάνοντας την αφθονία ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού.
- Ενίσχυση των ανταγωνιστικών μειονεκτημάτων στην παραγωγή προϊόντων έντασης δεξιοτήτων.

Ασυμμετρία Επιρροής του Εμπορίου:

- Το διεθνές εμπόριο επηρεάζει διαφορετικά βιομηχανοποιημένες και μη-βιομηχανοποιημένες οικονομίες.
- Στα βιομηχανοποιημένα έθνη, τα οφέλη από το εμπόριο επενδύονται σε εκπαίδευση και αύξηση κατά κεφαλήν παραγωγής.
- Σε μη-βιομηχανοποιημένα έθνη, τα εμπορικά οφέλη επικεντρώνονται στη δημογραφική μεγέθυνση.

Διαφορετική Συμβολή στην Παραγωγή:

- Στις αναπτυγμένες χώρες, η αύξηση της συνολικής παραγωγής προέρχεται κυρίως από την αύξηση της κατά κεφαλήν παραγωγής.
- Στις λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες, η πληθυσμιακή μεγέθυνση έχει σημαντική συνεισφορά στην αύξηση της συνολικής παραγωγής.

Συμπεράσματα

Οι παγκόσμιες διαφοροποιήσεις στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά κάθε χώρας που έχουν επηρεάσει τον ρυθμό της τεχνολογικής προόδου, ενίσχυσαν τον διαφορετικό βηματισμό της ανάπτυξης για ανθρώπινο κεφάλαιο, την έναρξη της δημογραφικής μετάβασης, και την ταχύτητα της μετάβασης από την στασιμότητα στην μεγέθυνση, και έχει έτσι συνεισφέρει στην απόκλιση των κατά κεφαλήν εισοδημάτων τους τελευταίους δυο αιώνες.

1. Το απόθεμα γνώσης και τον ρυθμό δημιουργίας και διάχυσης της μεταξύ των μελών της κοινωνίας.

2. Το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, το θετικό τους αντίκτυπο στα κίνητρα για καινοτομία, και το αρνητικό τους αντίκτυπο στην πολλαπλασιασμό της υπάρχουσας γνώσης .

3. Πολιτιστικά και θρησκευτικά στοιχεία και η επίδραση τους στη δημιουργία και τη διάχυση γνώσης.

-
4. Η σύνθεση ομάδων πίεσης στην κοινωνία και τα κίνητρα τους για το σταμάτημα ή προαγωγή της τεχνολογικής καινοτομίας.
 5. Το επίπεδο ανθρώπινης ποικιλίας και ο βαθμός στον οποίο συμπληρώνει την εφαρμογή και εξέλιξη των νέων τεχνολογικών παραδειγμάτων.
 6. Τα οικονομικά, θεσμικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά που καθορίζουν την ισχύ των ανησυχιών όσον αφορά την σχετική κατάσταση και τον ρόλο της στον περιορισμό ή ενίσχυση καινοτομιών και προσπάθειας.
 7. Η πιθανότητα εμπορίου και η επίδραση στην διάχυση της τεχνολογίας.
 8. Η αφθονία απαραίτητων φυσικών πόρων για μια επικείμενη τεχνολογική εξέλιξη.

Παγκόσμιες διαφορές στην διαμόρφωση ανθρώπινου κεφαλαίου έχουν πυροδοτηθεί από συγκεκριμένες διαφορές της κάθε χώρας στα ακόλουθα χαρακτηριστικά

-
1. Την επικράτηση θεσμών και πολιτικών που προάγουν το ανθρώπινο κεφάλαιο (π.χ., η διαθεσιμότητα, προσβασιμότητα, και ποιότητα της δημόσιας εκπαίδευσης και οι κανονισμοί για τη παιδική εργασία) .
 2. Την ικανότητα των ατόμων να χρηματοδοτήσουν το κόστος της εκπαίδευσης όπως και τα διαφυγόντα εισοδήματα σχετιζόμενα με την εκπαίδευση.
 3. Την επίπτωση του επιπέδου ανισότητας και του βαθμού ατελειών στην χρηματοπιστωτική αγορά σχετικά με την έκταση της υποεπένδυσης στην εκπαίδευση.
 4. Το απόθεμα γνώσης στην κοινωνία και η επίδραση του στη παραγωγικότητα της επένδυσης του ανθρώπινο κεφαλαίου.
 5. Τις προτιμήσεις των εκπαιδευμένων απογόνων που μπορεί να αντανακλάνε πολιτιστικά γνωρίσματα και την σύνθεση θρησκευτικών ομάδων.

Μία Ενοποιημένη Θεωρία
για την Οικονομική
Ανισότητα και την
Οικονομική Μεγέθυνση

- Η θεωρία που αναπτύχθηκε από τους Galor και Moav (2004) έδειξε ότι η αντικατάσταση της συσσώρευσης φυσικού κεφαλαίου με τη συσσώρευση ανθρώπινου κεφαλαίου ως βασικής δύναμης οικονομικής μεγέθυνσης μεταβάλλει σημαντικά τα αποτελέσματα της ανισότητας στη διαδικασία της ανάπτυξης.

- Στα αρχικά στάδια της εκβιομηχάνισης, όταν η συσσώρευση φυσικού κεφαλαίου ήταν η βασική πηγή οικονομικής ανάπτυξης, η ανισότητα ενίσχυε τη διαδικασία της ανάπτυξης κατευθύνοντας τους πόρους προς τα άτομα με την υψηλότερη ροπή προς αποταμίευση. Ωστόσο, σε μεταγενέστερα στάδια της ανάπτυξης το ανθρώπινο κεφάλαιο κατέστη η βασική κινητήριος δύναμη της οικονομικής μεγέθυνσης η επίδραση της οικονομικής ανισότητας αλλάζει κατεύθυνση.

-
- Η κεντρική υπόθεση αυτής της ενιαίας προσέγγισης προέρχεται από τη διαπίστωση ότι η συσσώρευση ανθρώπινου κεφαλαίου και η συσσώρευση φυσικού κεφαλαίου είναι θεμελιωδώς διαφορετικές. Σε αντίθεση με το φυσικό κεφάλαιο, το ανθρώπινο κεφάλαιο είναι κατ' ανάγκην ενσωματωμένο στους ανθρώπους και η ύπαρξη αυτού του φυσικού περιορισμού δημιουργεί φθίνουσες αποδόσεις στην συσσώρευση του σε ατομικό επίπεδο.

- Αυτή η σημαντική διαφορά μεταξύ της συσσώρευσης ανθρώπινου και φυσικού κεφαλαίου καταλήγει, επομένως, στο ότι - δεδομένων των περιορισμών στην αγορά πιστώσεων- μια λιγότερο άνιση κατανομή εισοδήματος συμβάλλει θετικά στη συσσώρευση ανθρώπινου κεφαλαίου, ενώ, δεδομένης της θετικής σχέσης της οριακής ροπής προς αποταμίευσης και του εισοδήματος, η οικονομική ανισότητα ευνοεί τη συσσώρευση φυσικού κεφαλαίου.

Μη Οικονομικά Εμπόδια στην Συσώρευση Ανθρώπινου Κεφαλαίου

- Η ανισότητα στην Ιδιοκτησία παραγωγικών συντελεστών έχει δημιουργήσει ένα κίνητρο για ορισμένα πλούσια άτομα να παρεμποδίσουν την εφαρμογή των θεσμικών μεταβολών και των πολιτικών που προωθούν την ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου, οδηγώντας σε ένα βέλτιστο επίπεδο επένδυσης από την οπτική της οικονομικής μεγέθυνσης

Συγκέντρωση στην Ιδιοκτησία Γης

- Η μετάβαση από μία αγροτική σε μία βιομηχανική οικονομία έχει μεταβάλλει τη φύση των βασικών οικονομικών αντιπαραθέσεων στην κοινωνία.
- Η εκπαίδευση αύξανε την παραγωγικότητα της εργασίας στη βιομηχανική παραγωγή περισσότερο από ό,τι στην αγροτική παραγωγή και την παραγωγή πρωτογενών αγαθών, οδηγώντας, στη μετακίνηση πληθυσμών από τις αγροτικές στις αστικές περιοχές και στη μείωση των αποδοχών των γαιοκτημόνων.
- Οι γαιοκτήμονες, των οποίων τα συμφέροντα συνδέονταν με τη μείωση της κινητικότητας των εργατικών τους δυναμικών, υποστήριζαν τις πολιτικές που εμπόδιζαν την παροχή εκπαίδευσης στις μάζες

-
- Λόγω της συγκέντρωσης στην ιδιοκτησία της γης, η αρνητική επίδραση της παροχής δημόσιας εκπαίδευσης στα εισοδήματα των γαιοκτημόνων από την αγροτική παραγωγή ήταν εντονότερη. Επομένως, αφού οι γαιοκτήμονες επηρέαζαν τις πολιτικές διαδικασίες και, επομένως, την εφαρμογή πολιτικών που στόχευαν στην ενίσχυση της μεγέθυνσης, η ανισότητα στην κατανομή της ιδιοκτησίας της γης αποτελούσε εμπόδιο για τη συσσώρευση ανθρώπινου κεφαλαίου και επιβράδυνε τη διαδικασία της εκβιομηχάνισης και τη μετάβαση στη σύγχρονη μεγέθυνση.

Κοινωνικοπολιτικές Μεταβολές

- Μελέτες υποστηρίζουν ότι οι μεταρρυθμίσεις και η αναδιανομή του εισοδήματος από τις ανώτερες τάξεις προς τις μάζες μειώνουν τις τάσεις για κοινωνικοπολιτική αστάθεια και, έτσι, μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση των επενδύσεων και ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης

-
- Η ενιαία θεωρία υποδεικνύει ότι, κατά τη διαδικασία της εκβιομηχάνισης, η συσσώρευση του κεφαλαίου ενέτεινε σταδιακά τη σπανιότητα της εξειδικευμένης εργασίας και δημιούργησε ένα κίνητρο για συσσώρευση ανθρώπινου κεφαλαίου.

Φυλετική Ανισότητα

- Η μείωση της φυλετικής ανισότητας, η οποία προήλθε από την άνοδο της ζήτησης για ανθρώπινο κεφάλαιο κατά τη διαδικασία της ανάπτυξης, ενίσχυσε τη θετική σχέση μεταξύ μίας πιο ισόνομης κατανομής του εισοδήματος και της οικονομικής μεγέθυνσης.

-
- Η μείωση της φυλετικής ανισότητας συνεισέφερε στην έναρξη της δημογραφικής μετάβασης, καθώς και στην άνοδο της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό, προάγοντας συνολικά την οικονομική μεγέθυνση.

Εκβιομηχάνιση Και Ανάπτυξη Ανθρώπινου Κεφαλαίου

- Η διαδικασία της εκβιομηχάνισης χαρακτηρίστηκε από μία σταδιακή αύξηση της σχετικής σημαντικότητας του ανθρώπινου κεφαλαίου στη διαδικασία παραγωγής.
- Κατά την πρώτη φάση της βιομηχανικής επανάστασης το ανθρώπινο κεφάλαιο είχε ένα αρκετά περιορισμένο ρόλο στην παραγωγική διαδικασία. Σε εκείνη τη φάση η εκπαίδευση επηρεάζονταν περισσότερο από διάφορους παράγοντες όπως ήταν η θρησκεία, ο κοινωνικός έλεγχος, η κοινωνικοπολιτική σταθερότητα, η κοινωνική και εθνική συνοχή και επίσης η στρατιωτική αποτελεσματικότητα.

-
- Αντιθέτως κατά την δεύτερη φάση της Βιομηχανικής Επανάστασης, η ζήτηση για εξειδικευμένη εργασία στον τότε αναπτυσσόμενο βιομηχανικό τομέα αυξήθηκε σημαντικά.
 - Το ανθρώπινο κεφάλαιο ήταν αρχικά σχεδιασμένο έτσι ώστε να ικανοποιεί τις ανάγκες που δημιουργούσε η διαδικασία εκβιομηχάνισης και οι ίδιοι οι βιομήχανοι είχαν ενεργό ανάμιξη στην διαμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Βιομηχανική Ζήτηση για Εκπαίδευση

- Αγγλία: Κατά την πρώτη φάση της Βιομηχανικής Επανάστασης (1760-1830), η συσσώρευση του κεφαλαίου αυξήθηκε σημαντικά χωρίς να υπάρχει μία αντίστοιχη αύξηση στην προσφορά εκπαιδευμένου εργατικού δυναμικού.

- Η Αγγλία υστέρησε συγκριτικά με τις υπόλοιπες Δυτικοευρωπαϊκές χώρες στην ανάπτυξη ενός εθνικού συστήματος δημόσιας εκπαίδευσης κατά περίπου μισό αιώνα.
- Η Αγγλία ξεκίνησε μια σειρά από μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό της σύστημα μετά την δεκαετία του 1830 οπότε και τα ποσοστά του αναλφαβητισμού μειώθηκαν. Τα κίνητρα αυτής της διαδικασίας αρχικά δεν σχετίζονταν με την βιομηχανική παραγωγή αλλά με τη θρησκεία ή με παράγοντες κοινωνικού ελέγχου, κοινωνικής συμμόρφωσης, αποτελεσματικότητας του στρατού

Ηπειρωτική Ευρώπη

- Η δημόσια εκπαίδευση στις δυτικές χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης (Πρωσία, Γαλλία, Σουηδία και Ολλανδία) αναπτύχθηκε αρκετά χρόνια πριν την Βιομηχανική Επανάσταση κυρίως ως αποτέλεσμα κοινωνικών, θρησκευτικών πολιτικών και εθνικών παραγόντων.

-
- Στη Γαλλία το εκπαιδευτικό σύστημα θεμελιώθηκε αρκετά χρόνια πριν από την Βιομηχανική Επανάσταση, αλλά η διαδικασία της εκπαίδευσης ενταντικοποιήθηκε και μετασχηματίστηκε προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες που προέκυψαν στην παραγωγή κατά την δεύτερη φάση της εκβιομηχάνισης.
 - Μετά την Γαλλική Επανάσταση το κράτος δημιούργησε ένα σύστημα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για όλους τους πολίτες αλλά τα ποσοστά εγγραφής στα σχολεία παρέμειναν εξαιρετικά χαμηλά. Οι κυβερνήσεις επικέντρωσαν τις προσπάθειες τους κυρίως στην ανάπτυξη της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που θα εξασφάλιζαν στην δημιουργία μιας ελίτ που θα ήταν σε θέση να στελεχώσει και να λειτουργήσει αποτελεσματικά την δημόσια διοίκηση και τον στρατό.

Βιβλιογραφία

- Γρηγόριος Δ. Σιουρούνης - Oded Galor, ***Ενοποιημένη Θεωρία Οικονομικής Μεγέθυνσης*** (2020), 1st Editio, Εκδόσεις Broken Hill